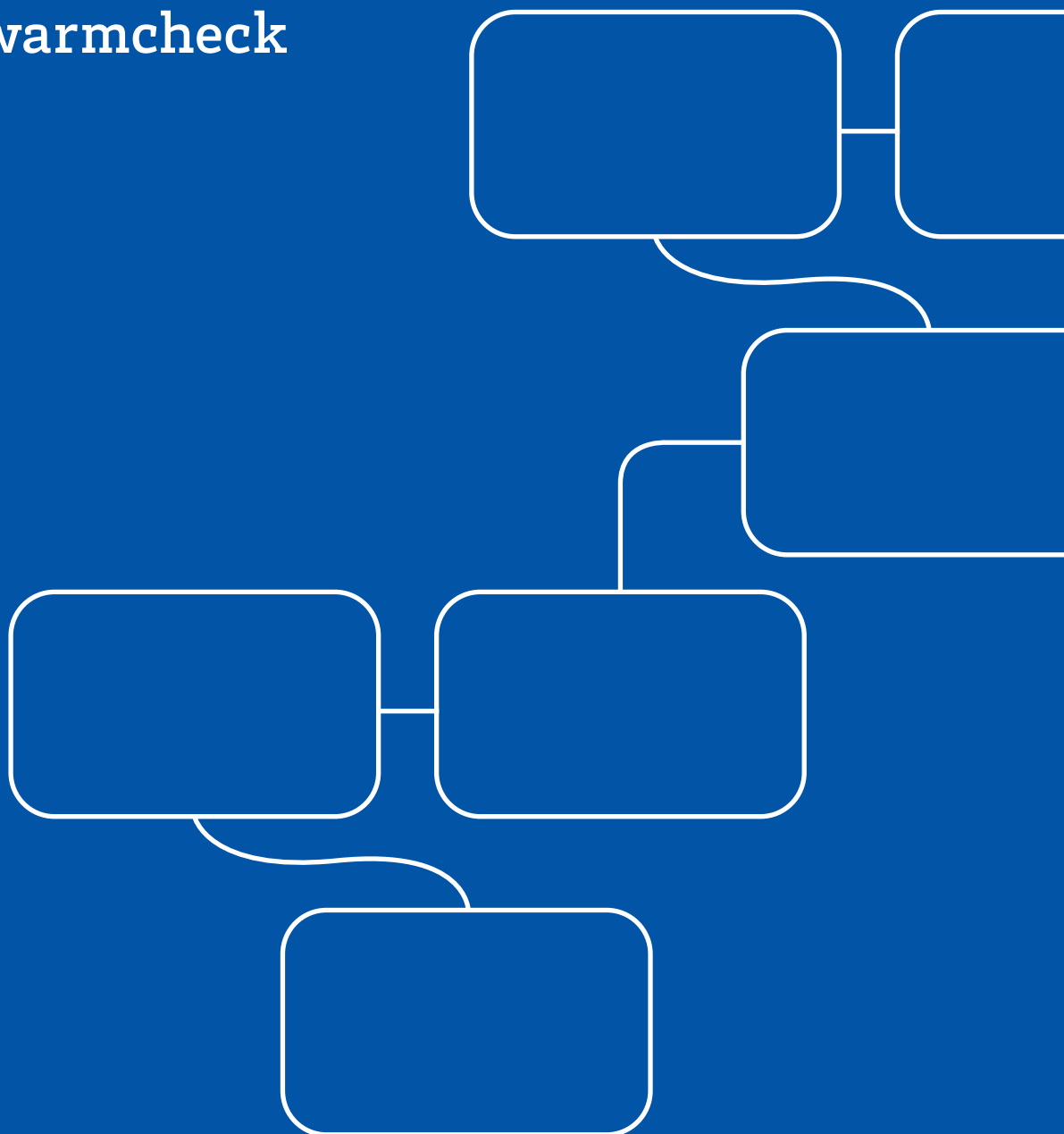

Oświata Miasta Poznania w 2030 roku

Badanie jakościowe dotyczące opinii
przedstawicieli kluczowych interesariuszy
systemu oświaty funkcjonującego
na terenie miasta Poznania

Oświata Miasta Poznania w 2030 roku

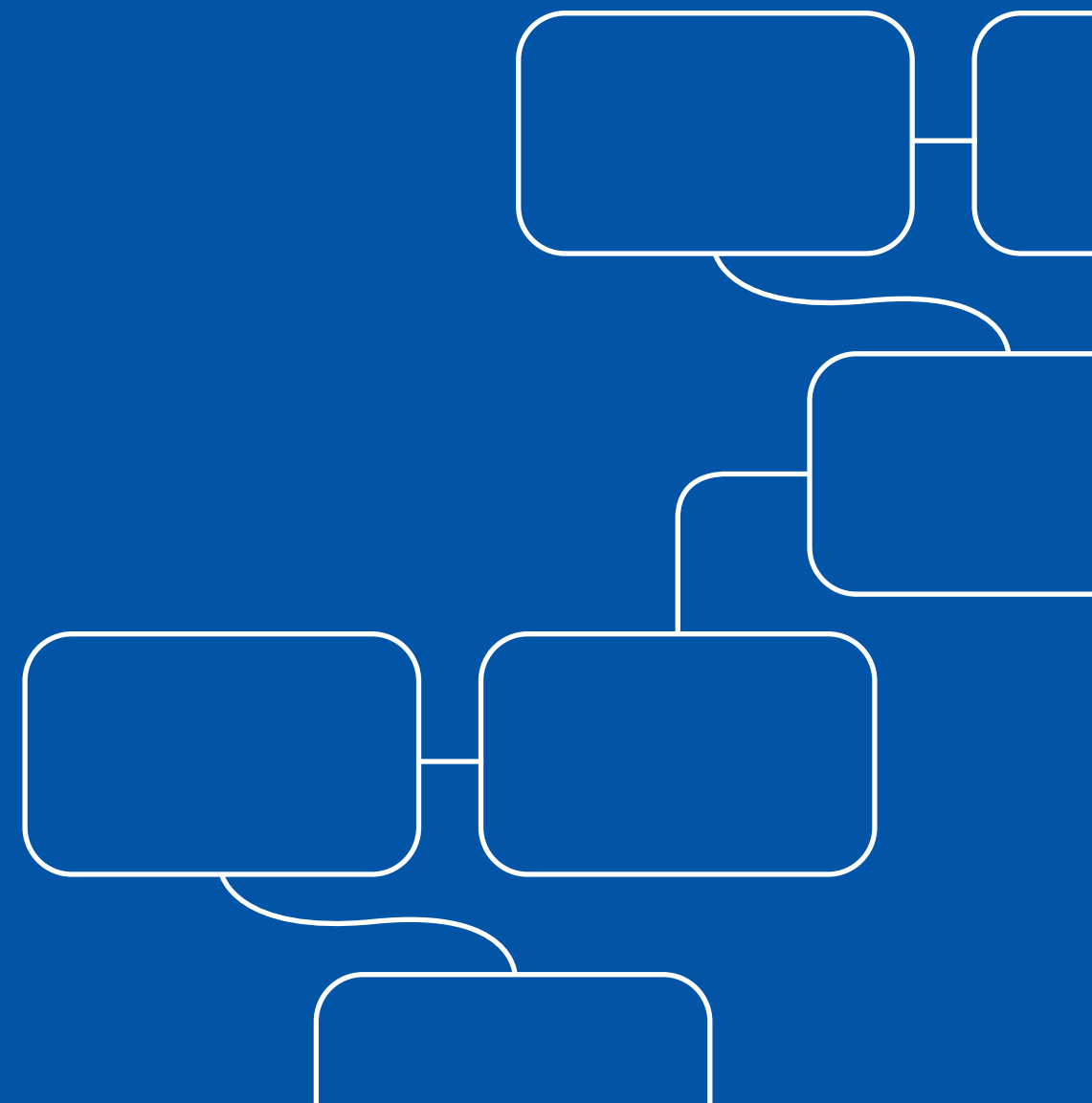
RAPORT SWARMCHECK

Badanie jakościowe dotyczące opinii
przedstawicieli kluczowych interesariuszy
systemu oświaty funkcjonującego
na terenie miasta Poznania

Spis treści

O badaniu	8
Analiza zebranej argumentacji	20
Dobrostan w poznańskiej oświacie	20
Kompetencje w poznańskiej oświacie	34
Kapitał ludzki w poznańskiej oświacie	51
Ankieta uzupełniająca po warsztatach	60
Podsumowanie	68
Załączniki do raportu	76

0 badaniu

Zespół

Raport został przygotowany przez firmę Swarmcheck sp. z o.o., specjalizującą się w metodach zwiększania inteligencji zbiorowej i badaniach jakościowych. Do tego celu wykorzystana została autorska aplikacja Swarmcheck, służąca do komputerowego wspomagania argumentacji.

W skład zespołu badawczego weszli następujący specjaliści z zakresu inteligencji zbiorowej i argumentacji:

- Jan Cieślak,
- Tomasz Cyganowski,
- Michalina Czerkawska,
- Jakub Palm,
- Alicja Rybkowska,
- Marcin Woźniak,
- Jakub Zygucki.

Cel

W związku z realizacją projektu Polityka Oświatowa Miasta Poznania 2030 zaplanowane zostało badanie jakościowe z udziałem reprezentatywnej próby przedstawicieli kluczowych interesariuszy poznańskiej oświaty (60 osób).

Badanie sprawdzić miało, czy interesariusze, w moderowanej racjonalnej, krytycznej i merytorycznej dyskusji, przedstawiają argumentację spójną i komplementarną z dotychczasowymi informacjami zawartymi w raportach przygotowywanych przez Zespoły Problemowe pracujące nad przygotowaniem polityki oświatowej Miasta Poznania 2030.

Tematyka

Ustalono, że w tworzeniu priorytetów strategicznych polityki oświatowej zastosowano dwie metody:

- ↑ ↑ 1) podejście oddolne (bottom-up), polegające na ustaleniu listy problemów i wyzwań na podstawie badania przeprowadzonego wśród grup kluczowych interesariuszy, a następnie – dokonując syntezy i uogólnień – zdefiniowaniu priorytetów strategicznych wyłaniających się z materiału badawczego;
- ↓ ↓ 2) podejście odgórne (top-down), polegające na zidentyfikowaniu priorytetów strategicznych dla Miasta Poznania na podstawie dokumentów strategicznych wyższego rzędu (m.in. raportów dotyczących systemu edukacji, priorytetów strategicznych Unii Europejskiej, globalnych trendów społeczno-ekonomicznych itp.; na podstawie ustalonej w ten sposób listy identyfikuje się z kolei powiązania pomiędzy problemami lokalnymi i wyzwaniami globalnymi; ostateczna lista priorytetów strategicznych jest syntezą wyników badań lokalnych oraz wniosków wynikających z kontekstu makro.

Przedstawione do badania priorytety strategiczne dla Polityki Oświatowej Miasta Poznania

EDUKACJA BLIŻSZA POTRZEBOM RYNKU PRACY

EDUKACJA KLIMATYCZNA

RÓWNOŚĆ W EDUKACJI

EDUKACJA ZAPEWNIAJĄCA BEZPIECZEŃSTWO UCZNIOM

PODWYŻSZENIE KOMPETENCJI NAUCZYCIELI I DYREKTORÓW SZKÓŁ

DZIAŁANIA NA RZECZ INTENSYFIKACJI WSPÓŁPRACY

WSPARCIE INSTYTUCJONALNE DLA INNOWACJI

Szczegółowy opis priorytetów strategicznych dla polityki oświatowej Miasta Poznania znajduje się w załączniku na str. 76

Tezy badawcze zostały wyłonione na podstawie wyżej przedstawionych priorytetów strategicznych oraz uzupełnione o syntezę problematyki poruszanej w dotychczasowych raportach przygotowywanych przez Zespoły Problemowe, tak aby:

- przekrojowo uwzględniały zawarte w nich zagadnienia,
- w sposób możliwie synergiczny odznaczały się efektywnością kosztową potencjalnych rozwiązań i potencjałem przyniesienia największego, pozytywnego efektu na poznańską oświatę.
- należały do grupy rozwiązań, na które samorząd może mieć wpływ.

Tezy badawcze pogrupowano w 3 grupy tematyczne, aby przeprowadzić przynajmniej 3 iteracje warsztatów pogłębiających na każdy temat. Nazwy grup tematycznych to dobrostan w poznańskiej oświacie, nauka kompetencji w poznańskiej oświacie, kapitał ludzki w poznańskiej oświacie. Są to ogólne nazwy kategorii, które nie były formalnie zdefiniowane dla badanych, aby nie torować intuicji związanych z tymi zagadnieniami. Dla każdej grupy tematycznej została przygotowana tzw. wstępna mapa argumentacji, która była na początku warsztatu przedmiotem oceny zrozumiałości jej treści przez badanych oraz punktem wyjścia do uzasadniania wypowiedzi.

Metodologia

Metoda komputerowego mapowania argumentacji pozwala na odzwierciedlenie ciągów rozumowań wraz z uzasadnieniami, które są wizualizowane dla uczestników w czasie rzeczywistym za pomocą aplikacji komputerowej. Proces ten wykonywany jest na specjalnym oprogramowaniu Swarmcheck. Zastosowana metoda Reason Drill wyraźnie oddziela fazę twórczą formułowania argumentów i łączenia informacji od fazy krytycznego namysłu i usprawniania wypowiedzi przez całą grupę. Metoda ta umożliwia wydobycie z dyskusji grupowej

rozwiązań, które stanowią odwzorowanie efektów działania rzeczywistej inteligencji zbiorowej, dzięki czemu możliwe jest wyłanianie pomysłów, które nie byłyby przedstawione przez żadną pojedynczą osobę uczestniczącą w badaniu samodzielnie. W czasie realizacji procesu badawczego grupa przechodzi naprzemienne procesy komunikacji bezpośredniej oraz komputerowej, aby wyłonić jak najlepsze pomysły oraz uzasadnienia i krytyczne zarzuty do różnych decyzji. Połączenie możliwości anonimowego dodawania argumentów i oceny ich zrozumiałości oraz otwartej dyskusji pozwalającej rozwiązać ewentualne nieporozumienia zapewnia skupienie uczestników na merytorycznej argumentacji, unikania błędów komunikacyjnych i wiernego zapisu konkluzji. Przeprowadzenie naprzemiennych rund wspierania i podważania pozwala na intensyfikację procesów krytycznego myślenia u osób, które uczestniczą w dyskusji. Grupa warsztatowa składa się z osoby prowadzącej (moderatora dyskusji), skryby (moderatora programu Swarmcheck) oraz około 6 uczestników badania, będących przedstawicielami różnych grup interesariuszy omawianej tematyki. Jest to spójne z podejściem uwzględniającym badania naukowe z zakresu inteligencji zbiorowej i ma na celu korygowanie skrzywień poznawczych osób o podobnej charakterystyce i posiadających podobne perspektywy. Zarówno uczestnicy warsztatów jak i moderatorzy nie wiedzą, kto w warunkach anonimowości dodał poszczególne argumenty, które pojawiają się podczas dyskusji i moderatorzy dbają o to, żeby uczestnicy nie łamali tej zasady.

Proponowana metoda jest efektywniejsza kosztowo i organizacyjnie wobec często stosowanej metody World Cafe polegającej na grupowaniu badanych osób i stymulowaniu dyskusji przez facylitatora wspomaganego przez „żółte karteczki”. W porównaniu do metod „karteczkowych” dyskusja z udziałem moderatorów oraz komputerowo wspomaganą argumentacją pozwala zachować znacznie większą ilość informacji o ciągach rozumowań, które można także dziedziczyć pomiędzy grupami warsztatowymi.

Rezultatem prac warsztatowych są mapy argumentacji, które są sprawdzane przez specjalistów z zakresu argumentacji, aby zachować poprawność logiczną rezultatów. Poszczególne mapy łączone są w większe, korzystając z powtarzających się ciągów rozumowań i wątków tematycznych poruszanych przez różne grupy.

Rekrutacja i badane grupy

Rekrutacja została przeprowadzona za pośrednictwem mediów społecznościowych (głównie portalu Facebook) z wykorzystaniem ankiety. Oprócz danych kontaktowych do wypełnienia zostało przygotowane pytanie *Dlaczego chce Pani/Pan wziąć udział w badaniu?*. Do udziału w warsztatach zgłosiło się 119 osób, z których to wyłonione zostały osoby wykazujące się największą motywacją i chęcią do poprawy stanu jakości oświaty w Poznaniu. Celem doboru było umożliwienie zebrania wielu perspektyw na zagadnienia badawcze.

W warsztatach łącznie wzięło udział 60 osób:

KOBIETY – 45

MĘŻCZYŹNI – 15

Reprezentacja poszczególnych grup interesariuszy wygląda następująco:

- nauczyciele, dyrektorzy – 28;
- uczniowie i rodzice – 29;
- pracownicy jednostek zajmujących się edukacją w administracji publicznej – 10;

Z uwagi na pełnienie kilku funkcji przez jedną osobę możliwe jest wielokrotna klasyfikacja ról jednego uczestnika w powyższym zestawieniu.

Przebieg warsztatów

Spotkania poprzedzone były przygotowaniem wstępnych map argumentacji, które powstawały na podstawie konsultacji z przedstawicielami Urzędu Miasta Poznania i wskazanych przez nich dokumentów. Wstępne mapy posiadały wspólny rdzeń tematyczny dla trzech wyłonionych obszarów głównych i podlegały drobnym modyfikacjom i uzupełnieniom pomiędzy warsztatami na podstawie ankiet przedwarsztatowych.

[ANKIETA PRZEDWARSZTATOWA 1 – str. 79](#)

[ANKIETA PRZEDWARSZTATOWA 2 – str. 81](#)

Każdorazowo wstępne mapy argumentacji zostały wysłane uczestnikom przed warsztatem wraz z informacjami organizacyjnymi o nim.

Warsztaty odbywały się w całości online przy wykorzystaniu programu do przeprowadzania wideokonferencji Zoom. Dodatkowo każdy z uczestników miał dostęp do indywidualnego konta w aplikacji Swarmcheck, za pomocą których prowadzono wspólne mapowanie argumentacji.

Mapy argumentacji rozwijane były przez wszystkie grupy interesariuszy w grupach 5–6 osobowych.

Najpierw wyjaśniono uczestnikom metodologię dyskusji i wprowadzono w podstawy formułowania dobrej argumentacji w metodzie *tez SPOKO*, tj.:

SPÓJNYCH

POJEDYNCZYCH

OZNAJMUJĄCYCH

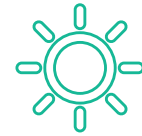
KONKRETNYCH

OSZCZĘDNYCH

Dyskusja składała się z rund podzielonych na dwie fazy:

FAZA NOCY

FAZA DNIA

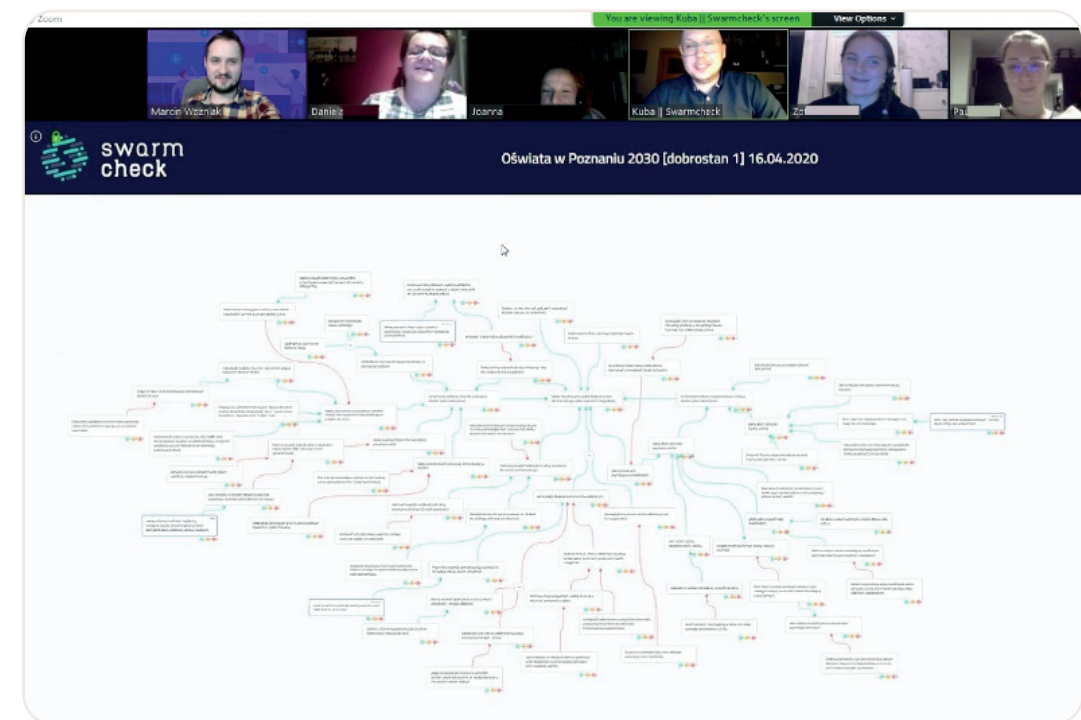
Faza nocy polegała na anonimowym dodawaniu argumentów do mapy argumentacji, a faza dnia – na ocenie, czy to, co się pojawiło, jest zrozumiałe, czy należy coś doprecyzować. Rundy kontrolowane były zarówno przez moderację ustną osoby prowadzącej, jak i przez system Swarmcheck.

Na początku każdej rundy (faza nocy) moderator decydował czy dodawane argumenty będą podważające, czy wspierające. Następnie uczestnicy samodzielnie przeglądali na komputerze, poprzez system Swarmcheck, obecny stan mapy argumentacji i wybierali z niej jedną, dowolną wypowiedź (tezę), po czym anonimowo dodawali do niej pojedynczy argument wspierający lub podważający.

Kiedy każdy uczestnik dodał po jednym argumencie, moderator ogłaszał zakończenie fazy nocy i rozpoczęcie fazy dnia. Wówczas nowe argumenty uczestników pojawiały się jednocześnie na wspólnym ekranie i były anonimowo oceniane pod kątem zrozumiałości.

Jeśli argument nie był zrozumiały dla grupy, otwierana była ustna dyskusja dotycząca tego, w jaki sposób można go zinterpretować i przeformułować lub poprawić. Dyskusje prowadzone były aż do skutecznego rozstrzygnięcia za pomocą anonimowej oceny zrozumiałości. Ocena zrozumiałości przebiegała za pomocą kliknięcia na dany argument i wyboru jednej z opcji: rozumiem, wymaga doprecyzowania, nie rozumiem. Po osiągnięciu konsensusu (lub przeważającego konsensusu) w kwestii zrozumienia wszystkich argumentów, kończono fazę dnia i rozpoczynano kolejną rundę anonimowego dodawania argumentów.

Widok ekranu podczas warsztatu:

Po zakończeniu warsztatu specjaliści ds. argumentacji poprawiali końcowe mapy, dbając, aby przedstawiona argumentacja była spójna pod kątem logicznym. Wstępna analiza wszystkich końcowych map argumentacji po warsztatach została uzupełniona o ankietę powarsztatową.

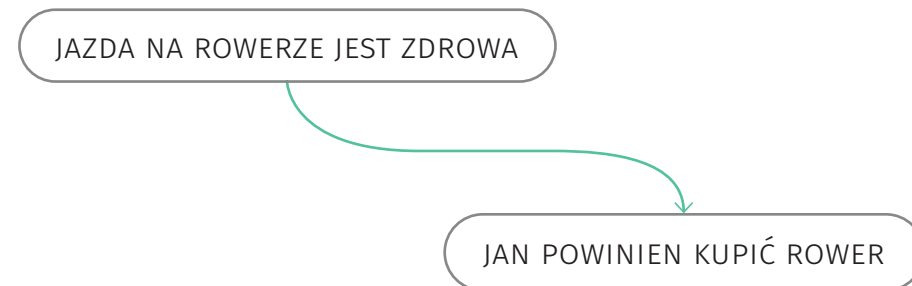
[ANKIETA POWARSZTATOWA – str. 83](#)

Powyższa ankieta i scalenie map argumentacji w trzy grupy tematyczne pozwoliło na dokładniejszą interpretację zebranych informacji i sporządzenie niniejszego raportu.

Mapy argumentacji

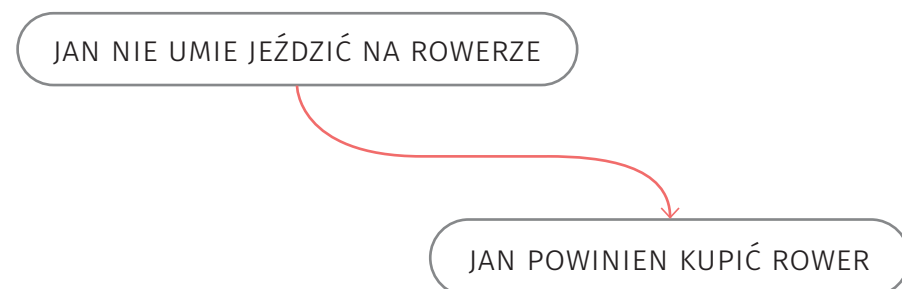
Mapy argumentacji pozwalają na zrozumienie i analizę zbiorowych sądów wyrażanych przez badane osoby przy warunkach sprzyjających egalitarnej i racjonalnej dyskusji badanych posiadających różne, acz uzupełniające się perspektywy i wiedzę.

W kafelkach, w formie pojedynczych tez, umieszczone są wypowiedzi uczestników warsztatów. Każda teza może być przesłanką albo konkluzją dla innych tez – w zależności od tego, jak są połączone strzałkami.

(Jan powinien kupić rower, ponieważ jazda na rowerze jest zdrowa.)

Zielone strzałki wskazują na to, jaka konkluzja jest wspierana przez daną wypowiedź.

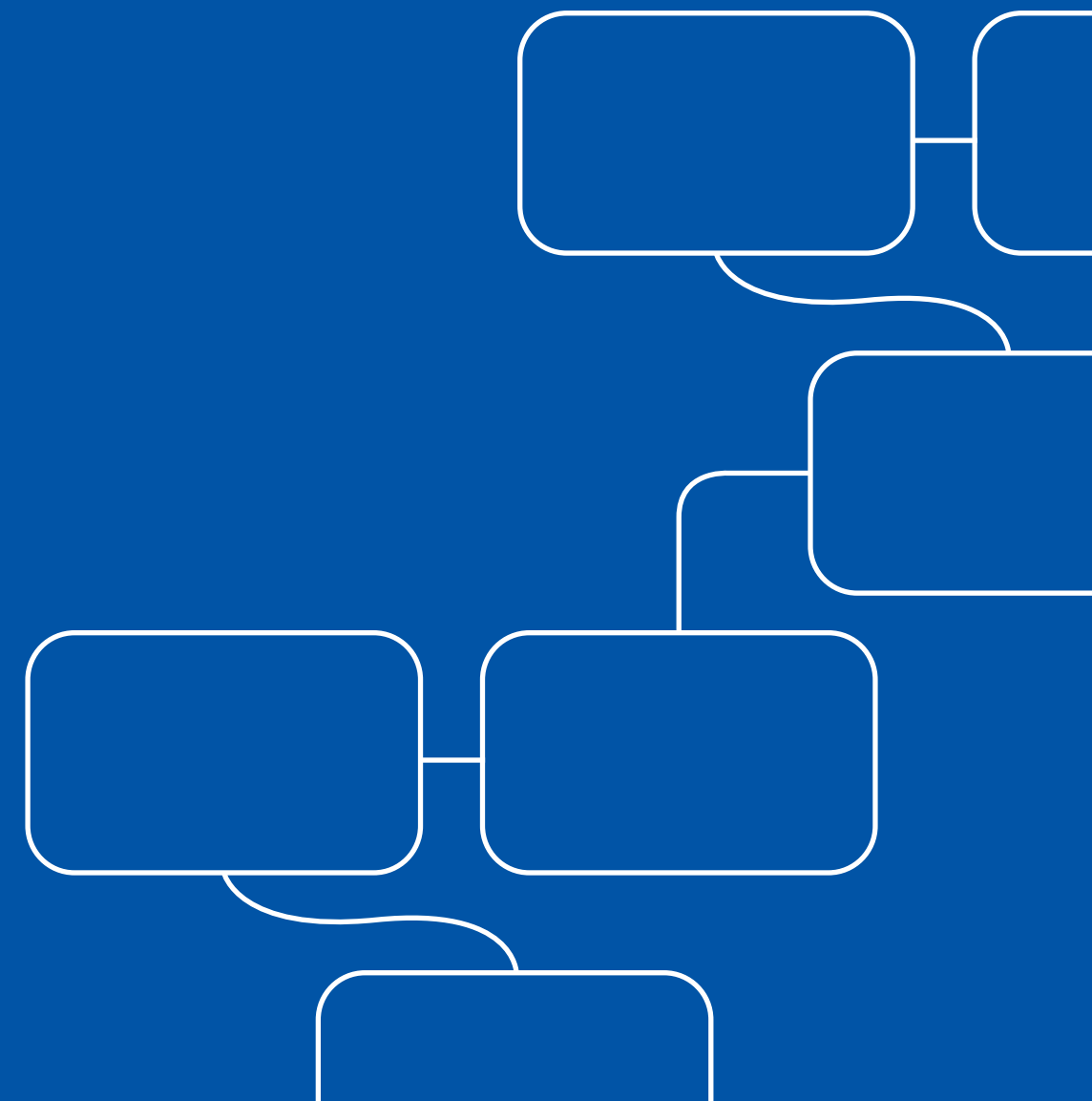

(Jan nie powinien kupować roweru, ponieważ Jan nie umie jeździć na rowerze.)

Czerwone strzałki wskazują na to, jaka konkluzja jest podważana przez daną wypowiedź.

Czerwone strzałki wskazujące na inną strzałkę (relację argumentacyjną) podważają rzetelność danego argumentu (tego że przesłanka faktycznie wspiera lub podważa konkluzję).

Analiza zebranej argumentacji

Analiza zebranej argumentacji

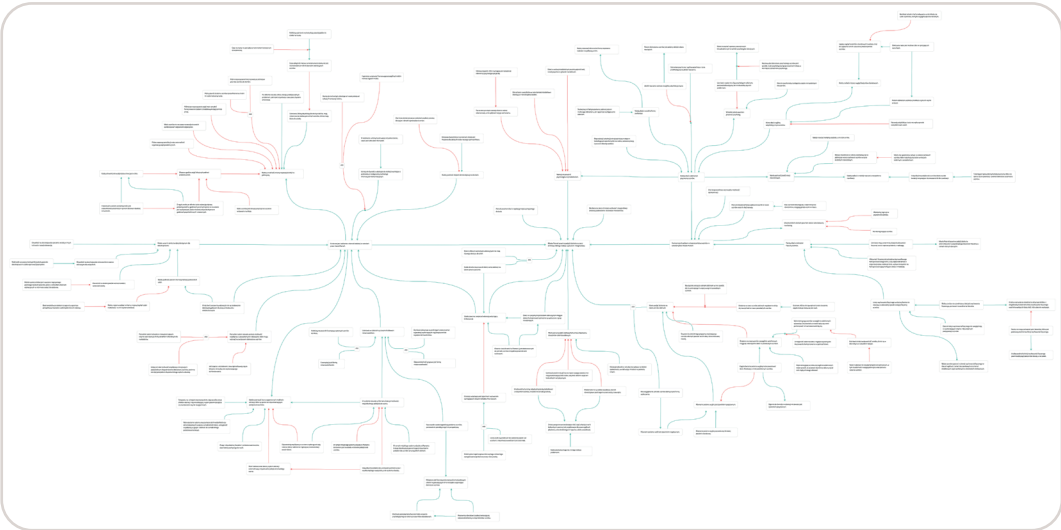
Poniższe wątki zostały połączone na podstawie wspólnej analizy 3 scalonych map argumentacji. Należy mieć na uwadze, że tekst ciągły nie jest w stanie dostatecznie reprezentować złożoności wzajemnie powiązanej argumentacji. Połączenia te zostały miejscami uproszczone dla czytelności i występują nie tylko w obrębie scalonych map, ale także pomiędzy nimi.

Istotnym narzędziem analizy powstałych w toku badań map argumentacji, obok analizy argumentacyjnej i logicznej, jest krytyczna analiza dyskursu (KAD). Podobnie jak inne metody jakościowe, KAD pozwala na dostosowanie teorii do zebranych danych. Jest ona szczególnie przydatna w badaniach nastrojów i sytuacji społecznych, w których praktyki komunikacyjne odgrywają kluczową rolę. Barbara Jabłońska zwraca uwagę, że zdarzenia społeczne wytwarzane są w toku codziennej komunikacji pomiędzy różnymi ich uczestnikami. Stworzenie przedstawicielom różnych grup interesariuszy – nauczycielom, psychologom szkolnym, rodzicom oraz uczniom – płaszczyzny do komunikacji pozwoliło na wyeksponowanie wspólnych, ważnych problemów oraz omówienie ich hipotetycznych rozwiązań.

1. Dobrostan w poznańskiej oświacie

W ramach tej grupy tematycznej zebrano 156 tez.

Największą uwagę uczestnicy poświęcili następującym tezom:

Miasto Poznań powinno podjąć działania na rzecz eliminacji różnego rodzaju wykluczeń i marginalizacji:

10 WSPARĆ

0 PODWAŻEŃ

Należy umożliwić zmianę rozpoczęcia lekcji na późniejszą godzinę rozpoczęcia:

3 WSPARĆ

5 PODWAŻEŃ

Konieczne jest zadbanie o równość edukacji w szkołach przez miasto Poznań:

7 WSPARĆ

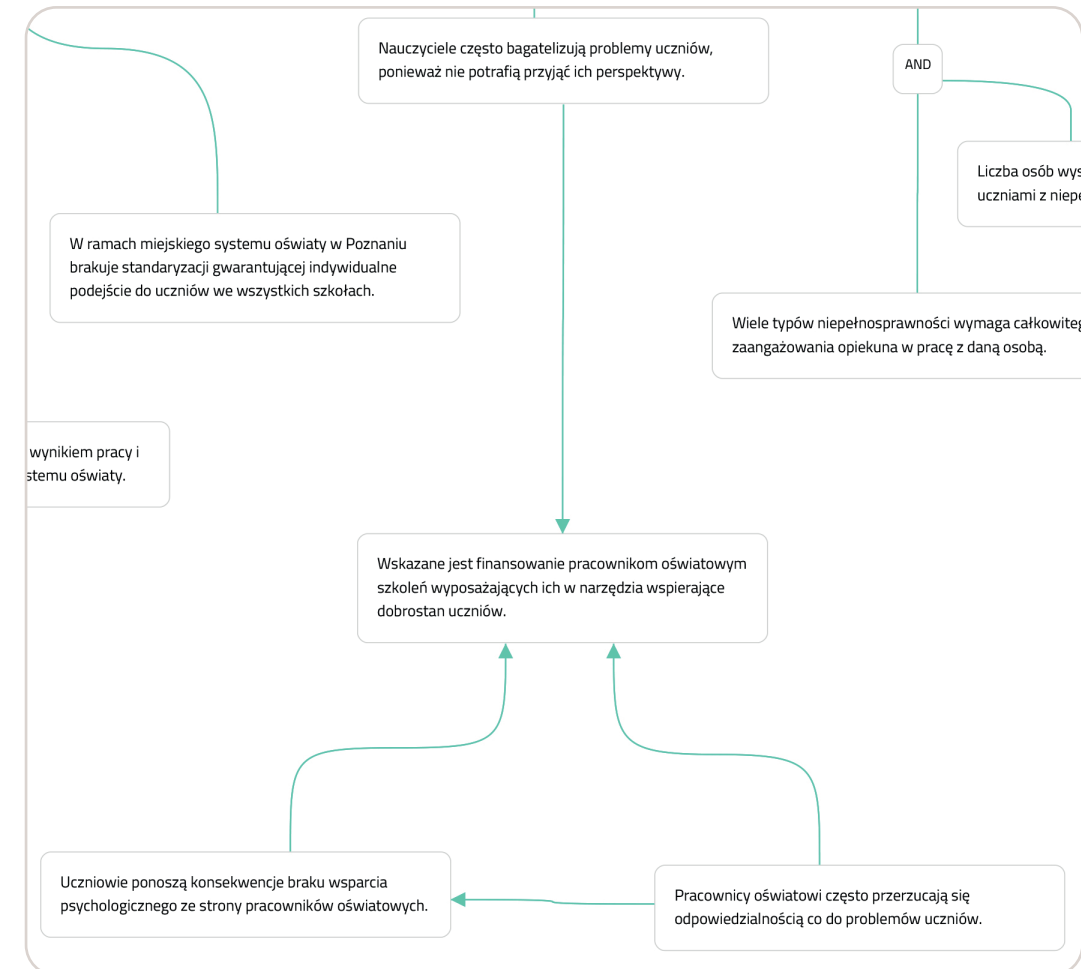
0 PODWAŻEŃ

Należy wzorować się na zagranicznych modelach edukacji, które są oparte na indywidualizującym podejściu do uczniów:

5 WSPARĆ

2 PODWAŻEŃ

Na podstawie opracowanej mapy argumentacji można wyróżnić trzy najważniejsze grupy zagadnień związane z dobrostanem w poznańskich szkołach, które zostaną kolejno omówione: relacje, struktury i infrastrukturę oraz profilaktykę. W pierwszej kolejności istotne jest też zwrócenie uwagi uczestników badania na temat zagadnienia dobrostanu. Wypowiedź *Należy dbać o dobrostan psychiczny uczniów* uzyskała 4 bezpośrednie wsparcia, posłużyła do wysunięcia 4 konkluzji i nie została ani razu podważona. ↓

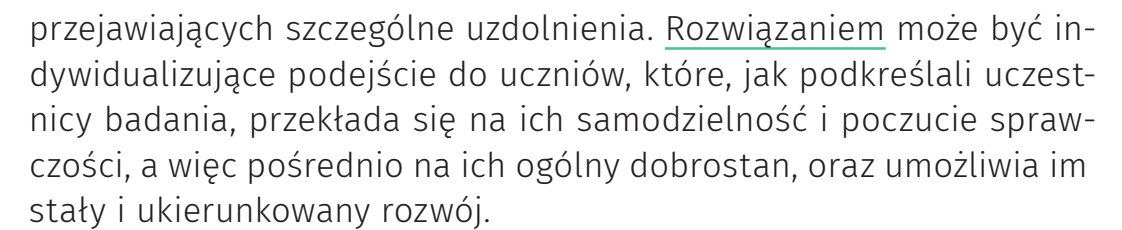
1.1.1. Niesprawiedliwe traktowanie

Teza *Uczniowie w szkołach są czasami traktowani niesprawiedliwie:*

O PODWAŻEŃ

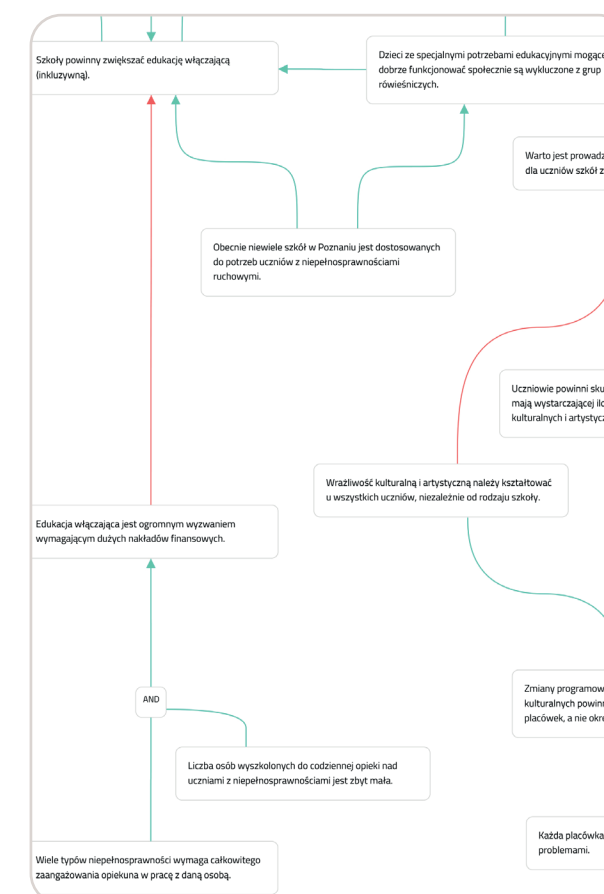
wsparta wnioszek Konieczne jest zadbanie o równość edukacji w szkołach przez miasto Poznań.

Wielu uczestników wskazywało na problem niesprawiedliwego traktowania uczniów przez nauczycieli, które przyjmuje formy faworyzowania, projekcji negatywnych zachowań pojedynczych uczniów na całą grupę czy nieuwzględniania różnorodnych i zmiennych w czasie potrzeb poszczególnych uczniów. Jako grupy, których potrzeby są szczególnie ignorowane, wyróżniono uczniów zdolnych, uczniów szkół zawodowych oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami. ↓

Zamiast równania poziomemu w górę, które może powodować stres i frustrację u uczniów mniej zdolnych, oraz równania poziomemu w dół, które stanowi zaniedbanie potrzeb uczniów zdolnych, wprowadzić można metody stałego monitorowania postępów uczniów, które uwzględniają ich indywidualne zainteresowania, predyspozycje i warunki pracy poza szkołą. Przykłady szkół demokratycznych w Krakowie czy w Sierpcu pokazują, że maksymalne ograniczenie systemu oceniania uczniów (w ramach obowiązujących w Polsce przepisów prawnych) może się pozytywnie przekładać na ich rozwój intelektualny, społeczny i psychiczny.

1.1.3 Uczniowie ze specjalnymi potrzebami

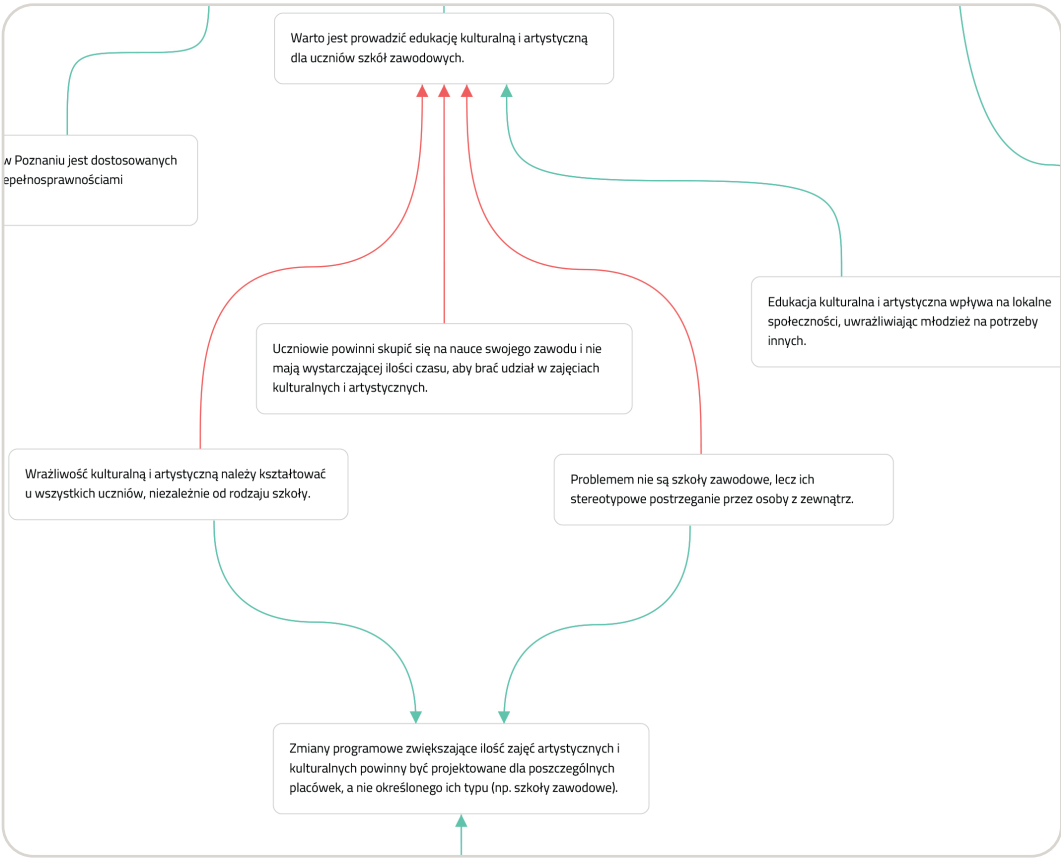
Edukacja inkluzyjna (włączająca) była jednym z tematów, który budził szczególnie duże zainteresowanie uczestników badania. Mimo przekonania co do konieczności prowadzenia wzmocnionych działań w tym zakresie, wskazywano na utrudniające je braki kadrowe oraz niedostatki infrastruktury poznańskich szkół. Sytuacja, w której tylko wybrane placówki dostosowane są do potrzeb osób z niepełnościami ruchowymi, jest niekorzystna z punktu widzenia całej lokalnej społeczności – prowadzi do powstawania wysp skupiają-

cych dzieci z niepełnosprawnościami z całego miasta i okolic, a w efekcie dzieci pełnosprawne mają ograniczony kontakt z rówieśnikami ze specjalnymi potrzebami. Działaniem pierwszej potrzeby jest zatem dostosowanie placówek do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.

W ramach dyskusji na temat kapitału ludzkiego badani wskazali na potrzebę wprowadzenia nowych programów uwrażliwiających dzieci i młodzież na problemy osób z niepełnosprawnością. Działania uwrażliwiające przyczyniłyby się do wzrostu empatii w społeczeństwie, zniwelowałyby marginalizację i negatywne stereotypy wobec tej grupy, a także stres związany z brakiem akceptacji przez rówieśników; działania te zapewniłyby owym osobom równy dostęp do edukacji. W szczególności zwrócono uwagę na potrzeby osób w spektrum autyzmu. Zaburzenia w tej kategorii diagnozuje się już u 1 na 100 osób według danych Fundacji JIM. Wskazano przy tym, że wczesna diagnoza autyzmu u dzieci umożliwia zapobieganie możliwym problemom psychicznym. Ułatwienie wczesnego diagnozowania mogłoby odbywać się poprzez warsztaty uwrażliwiające rodziców i nauczycieli na ten problem. Zwrócono uwagę na to, że w tym zakresie powstają oddolne inicjatywy rodziców i NGO, ale wymagana jest bardziej proaktywna rola Miasta.

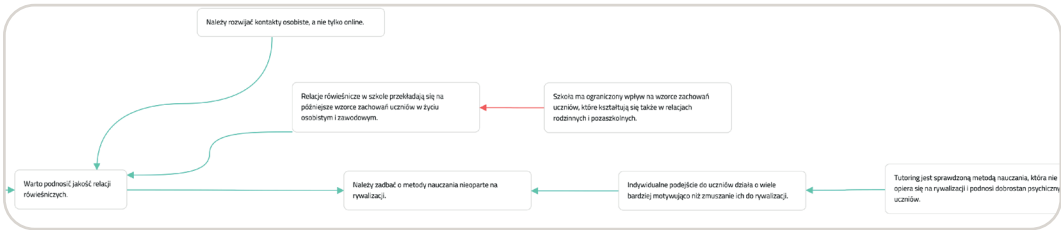
1.1.4. Uczniowie szkół technicznych i branżowych

Stereotypowo postrzega się uczniów szkół zawodowych jako osoby niezainteresowane kulturą i nieprzejawiające wrażliwości artystycznej. Padła stąd propozycja stworzenia dedykowanej im oferty zajęć artystycznych i kulturalnych. Na mapie pojawił się jednak argument, że tego typu działania są nietrafione, ponieważ ignorują instytucjonalne uwarunkowania poszczególnych placówek. Zaproponowano indywidualne podejście do placówek analogiczne do indywidualnego podejścia do uczniów – tworzenie miniprogramów edukacyjnych odpowiadających na konkretne potrzeby konkretnych instytucji, poprzez współpracę z zewnętrznymi edukatorami. ↓

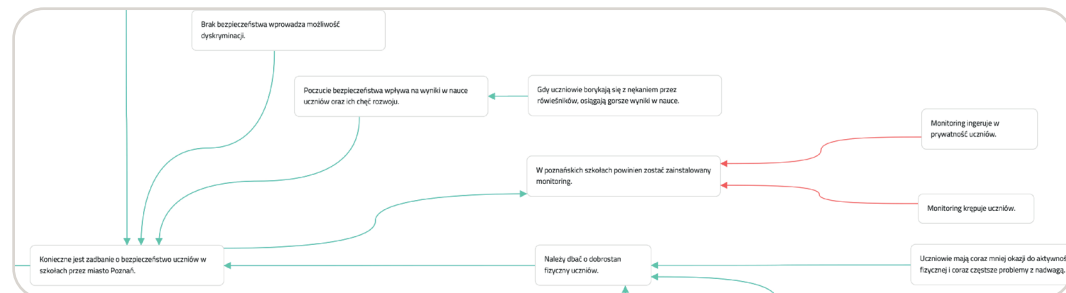
1.1.5. Relacje rówieśnicze, relacje z rodzicami

Relacje interpersonalne są tematem wymagającym pogłębienia. Mimo ich niekwestionowanego znaczenia dla rozwoju dzieci i młodzieży w badaniu uczestnicy skupili się raczej na stworzeniu strukturalnych ram zapewniających poprawne i bezpieczne relacje, takich jak demokratyzacja szkół, metody edukacji nieoparte na rywalizacji (zob. pkt 1a) oraz monitoring. Zostaną one omówione dalej.

1.2. Struktury i infrastruktura

Uczestnicy badań są zgodni co do tego, że Miasto Poznań jest w stanie podjąć konkretne działania na rzecz dobrostanu użytkowników miejskiego systemu edukacji oraz zapewnić strukturalne ramy dla takich inicjatyw w poszczególnych placówkach. Jednocześnie wskazują jednak, że obecnie działania te nie są prowadzone w wystarczającym zakresie. Ilustruje to szerszą zasadę myślenia, która ujawniła się na stworzonej mapie argumentacji: interesariusze zgadzają się co do teoretycznych przesłanek za wprowadzeniem jakiegoś rozwiązania (np. instalacji monitoringu dla większego bezpieczeństwa w szkołach), a jednocześnie wskazują na praktyczne przesłanki przemawiające przeciw takiemu rozwiązaniu (np. naruszenie prywatności uczniów, dodatkowe obciążenia dla budżetu).

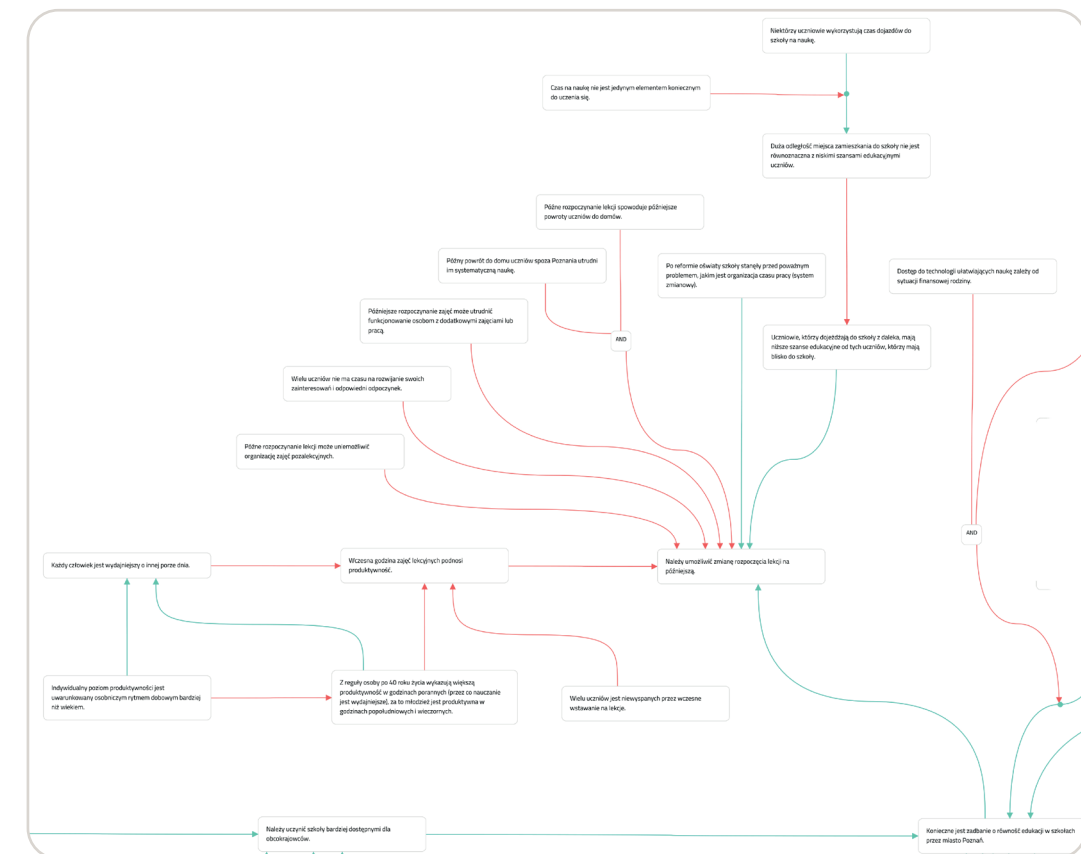

Fragmenty mapy poświęcone strukturze i infrastrukturze ujawniły również liczne kontrowersje w kwestii rozwiązań, które wydawać by się mogły oczywiste, takie jak wspomniany już monitoring. Wśród osób bezpośrednio zaangażowanych w politykę oświatową Miasta (jako dawcy lub biorcy) pojawiają się jednak głosy krytyczne, ponieważ bezrefleksyjne aplikowanie całościowych rozwiązań często nie uwzględnia indywidualnych zapotrzebowań szkół czy uczniów (tzw. reguła sztampery). Poniżej omówione zostaną trzy takie kwestie.

1.2.1. Godzina rozpoczęcia lekcji

Umożliwienie rozpoczynania lekcji o późniejszej godzinie miało być rozwiązaniem problemów uczniów dojeżdżających do szkoły, którzy mają trudności z organizacją czasu i bądź to spóźniają się na lekcje poranne, bądź to wracają późno do domu. Jak jednak zwrócono uwagę, produktywność uczniów jest uzależniona od indywidualnego ryt-

mu dobowego i rozwiązanie to nie sprawdziłoby się w przypadku wielu osób (w tym nauczycieli, których praca jest wydajniejsza w godzinach przedpołudniowych).

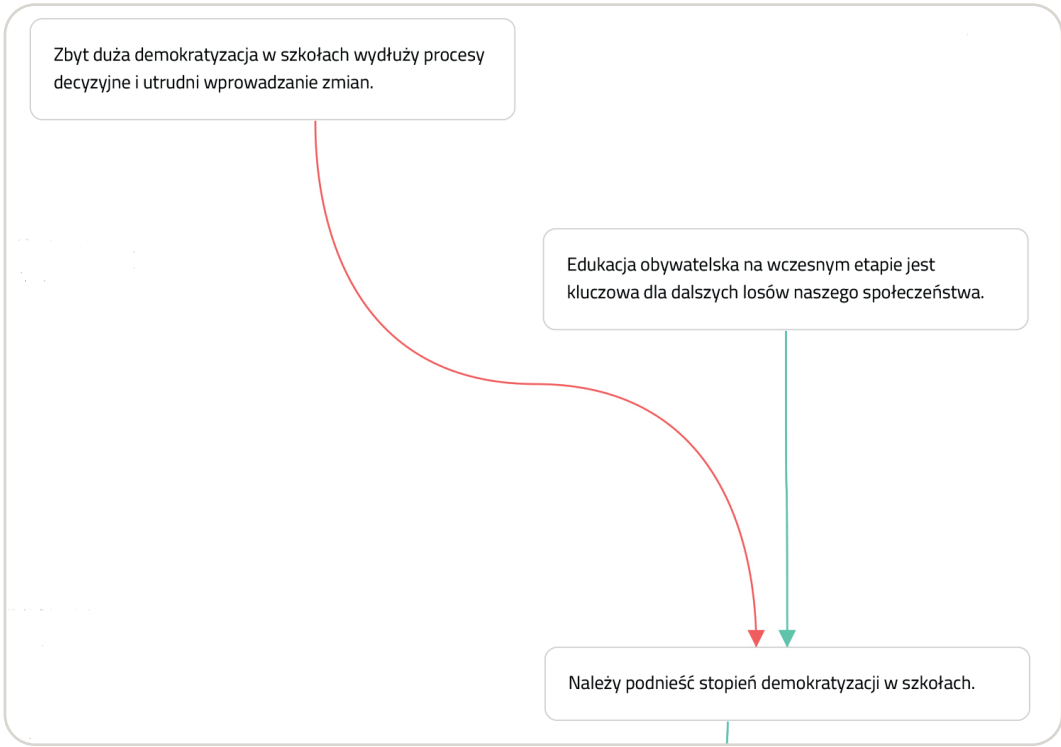

Alternatywnym rozwiązaniem mogłoby być wypracowanie sposobów nauczania, które nie wymagają od uczniów dużych nakładów czasu i pracy w czasie pozalekcyjnym, np. rezygnacja z prac domowych (taki program pilotażowy prowadzony jest obecnie w Warszawie). Wg badań OECD polscy uczniowie spędzają średnio 7 godzin tygodniowo na odrabianiu prac domowych, o 2 godziny więcej niż średnia z 37 krajów należących do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Tymczasem w państwach sąsiednich, takich jak Czechy i Słowacja, są to zaledwie 3 godziny. Mogłoby to być docelową liczbą dla Miasta Poznania.

1.2.2. Demokratyzacja

Wśród uczestników nie ma jasności co do tego, czy demokratyzacja miałaby dotyczyć uczniów (np. programy edukacji obywatelskiej, zwiększenie kompetencji samorządów szkolnych), czy nauczycieli (procesy decyzyjne ciała pedagogicznego). W tym drugim przypadku

podkreślano, że demokratyzacja może wydłużyć procesy decyzyjne i utrudnić wprowadzanie zmian. Należy zwrócić uwagę na to, że demokratyzację rozumie się tu czysto proceduralnie. Zachowany jest także ścisły podział między uczniami a pracownikami oświatowymi.

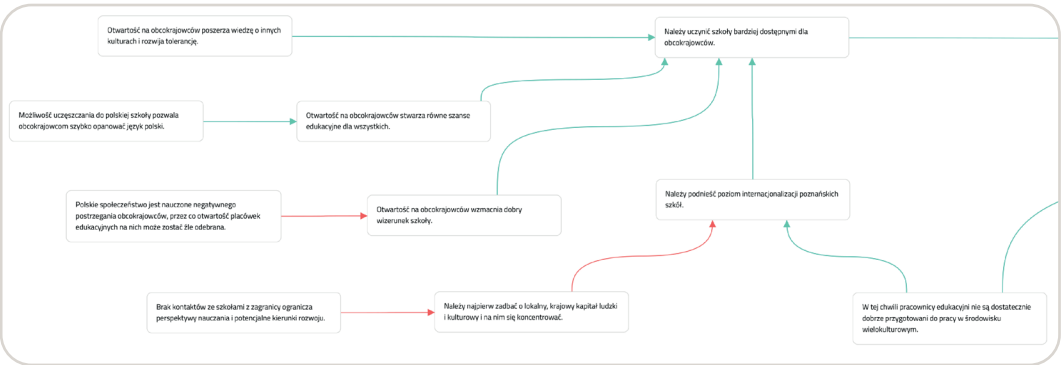

Można i warto w poznańskich szkołach wprowadzić inną perspektywę na demokratyzację, rozumianą jako stworzenie ponadhierarchicznej wspólnoty wartości nastawionej na grupową realizację dobrostanu wspólnoty.

1.2.3. Internacjonalizacja

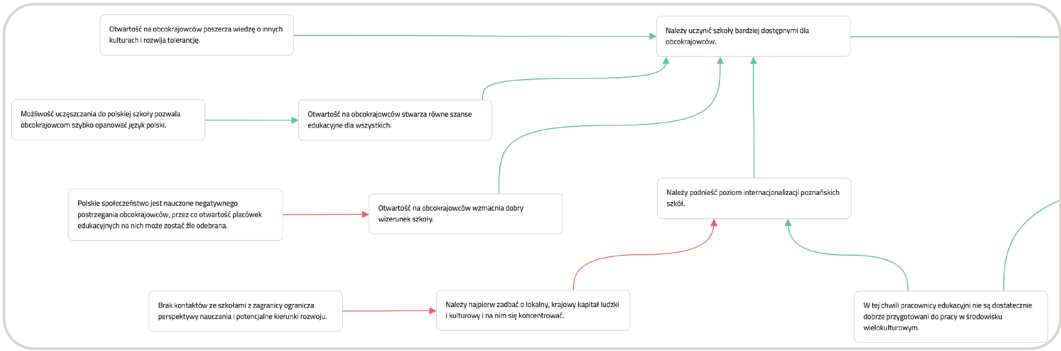
Centralnym zagadnieniem na tym fragmencie mapy było ułatwienie integracji uczniom z zagranicy (w tym repatriantom). Samo objęcie ich obowiązkiem szkolnym nie jest wystarczające, potrzebne są również elementy edukacji interkulturalnej oraz programy współpracy między narodowej, umożliwiające wymianę dobrych praktyk między nauczycielami i placówkami. Pojawiły się jednak obawy, że negatywne postrzeganie obcokrajowców przez niektórych Polaków przełoży się na negatywny odbiór działań Miasta Poznania zmierzających do większego otwarcia szkół na obcokrajowców. Korzyści wynikające z takich działań,

m.in. kształtowanie postaw tolerancji i otwartości, zdobywanie kompetencji interkulturowych czy językowych, są jednak przeważające.

1.3 Profilaktyka

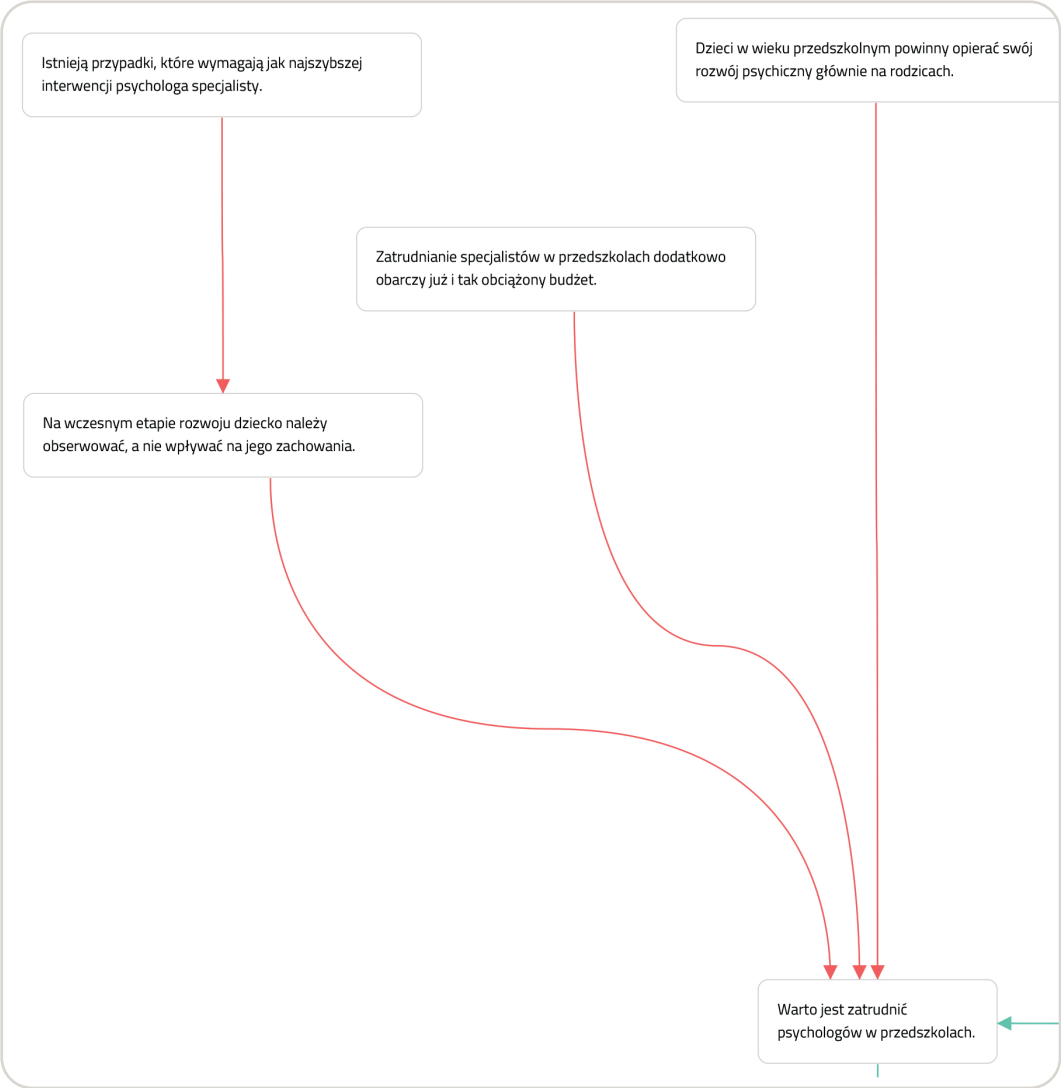
Oprócz poszukiwania rozwiązań istniejących problemów w obszarze dobrostanu psychicznego i fizycznego uczniów uczestnicy badania wskazywali na potrzebę zapobiegania im. Do diskutowanych tematów należały dobrostan psychiczny i fizyczny.

1.3.1. Dobrostan psychiczny – praca psychologów szkolnych i przedszkolnych

Temat ten jest kolejnym przykładem rozwiązań, które wydają się oczywiste, ale w procesie konsultacji społecznych okazują się kontrowersyjne. Badane osoby sygnalizowały zarówno własne wątpliwości (ingerencja psychologów w życie dziecka oraz wkraczanie na obszar kompetencji rodziców), jak i wątpliwości dzieci i młodzieży (obawy o niedochowanie poufności, stygmatyzację ze strony rówieśników). Sceptycznie odniesiono się także do pracy psychologów w przedszko-

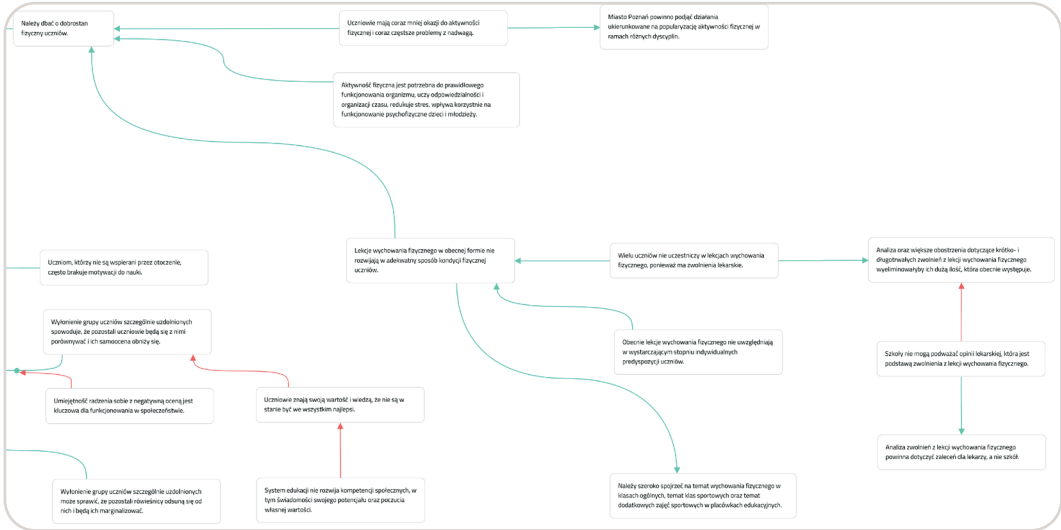
lach, choć zwrócono uwagę, że istnieją przypadki które wymagają jak najszybszej interwencji psychologa specjalisty także na wczesnym etapie rozwoju dziecka.

Akcentowana w czasie badań nieufność dzieci do technicznych i branżowych psychologów może wynikać z braku wiedzy czy trafnych wyobrażeń na temat obszarów ich pracy, ale wydaje się, że także sami uczestnicy badania nie mają jasnych wyobrażeń na ten temat. Rozwiązaniem leżącym w zakresie możliwości polityki oświatowej Miasta Poznania byłaby normalizacja korzystania z pomocy psychologicznej, jasna komunikacja dotycząca form i zakresu takiej pomocy oraz stworzenie programu wsparcia obejmującego nie tylko dzieci i młodzież, ale także nauczycieli, którzy mogliby korzystać ze sprawdzonych metod rozwiązywania problemów i konfliktów, np. superwizji.

1.3.2. Dobrostan fizyczny – promocja aktywności ruchowych

W toku dyskusji podkreślano korzyści z aktywności ruchowej dzieci i młodzieży: profilaktykę zdrowotną, naukę współpracy i działania w zespole, poprawę organizacji czasu i dyscypliny, redukcję stresu. Zwrócono jednak uwagę, że cele te nie zawsze są realizowane, ponieważ brakuje indywidualnego podejścia do uczniów, a lekcje wychowania fizycznego często traktowane są przez nich z niechęcią, co prowadzi do dużej liczby zwolnień lekarskich.

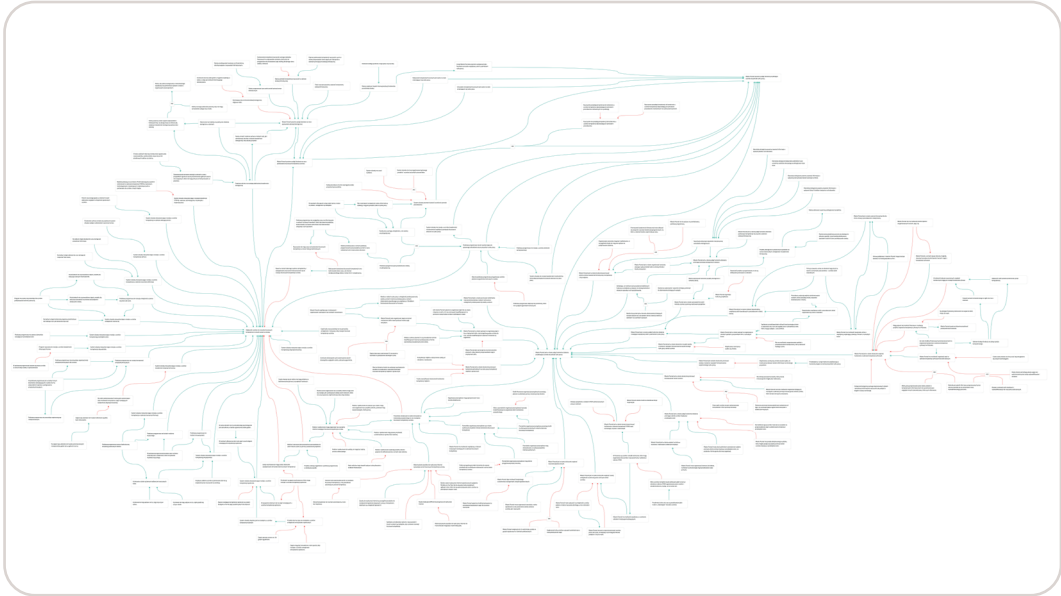

Potrzebne są działania promocyjno-edukacyjne, które zachęcą uczniów do korzystania z oferty zajęć sportowych, np. programy pozwalające starszym dzieciom trenować razem z młodszymi i przekazywać im swoją wiedzę i umiejętności czy programy w obrębie innych dyscyplin niż wyłącznie piłka nożna.

2. Kompetencje w poznańskiej oświacie

W ramach tej grupy tematycznej zebrano 235 tez.

Największą uwagę uczestnicy poświęcili następującym tezom:

Większość uczniów nie rozwinie kluczowych kompetencji w ramach systemu oświaty:

19 WSPARCĆ

4 PODWAŻEŃ

Miasto Poznań powinno podjąć działania przybliżające uczniów do potrzeb rynku pracy:

10 WSPARCĆ

0 PODWAŻEŃ

Miasto Poznań powinno podjąć działania na rzecz poprawienia edukacji ekologicznej:

7 WSPARCĆ

1 PODWAŻENIE

Miasto Poznań jest w stanie skutecznie wspierać kształcenie w zakresie kompetencji cyfrowych:

2 WSPARCIA

6 PODWAŻEŃ

Poznańska oświata jest w stanie skorzystać ze środowiska pozaszkolnego w celu rozwijania kluczowych kompetencji uczniów:

6 WSPARCĆ

0 PODWAŻEŃ

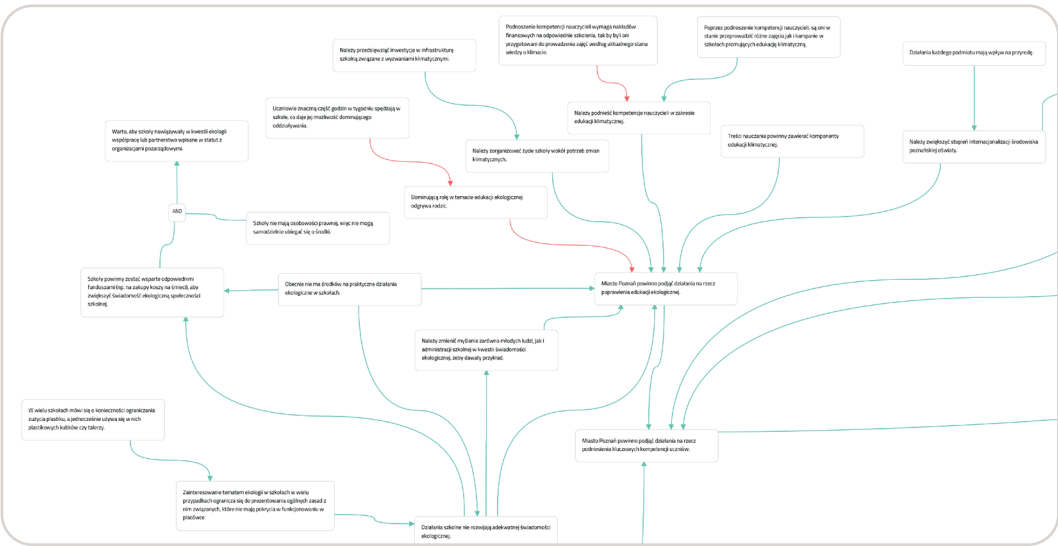
Rodzice i opiekunowie mogą angażować się w projekty szkolne rozwijające kluczowe kompetencje uczniów:

4 WSPARCIA

2 PODWAŻENIA

Scalona mapa argumentacji pozwala na wyodrębnienie następujących wątków związanych z nauką kompetencji w poznańskiej oświacie: edukacji ekologicznej, kompetencji cyfrowych, kompetencji poznawczych, kompetencji społecznych, potrzeb rynku pracy, a także roli środowiska pozaszkolnego.

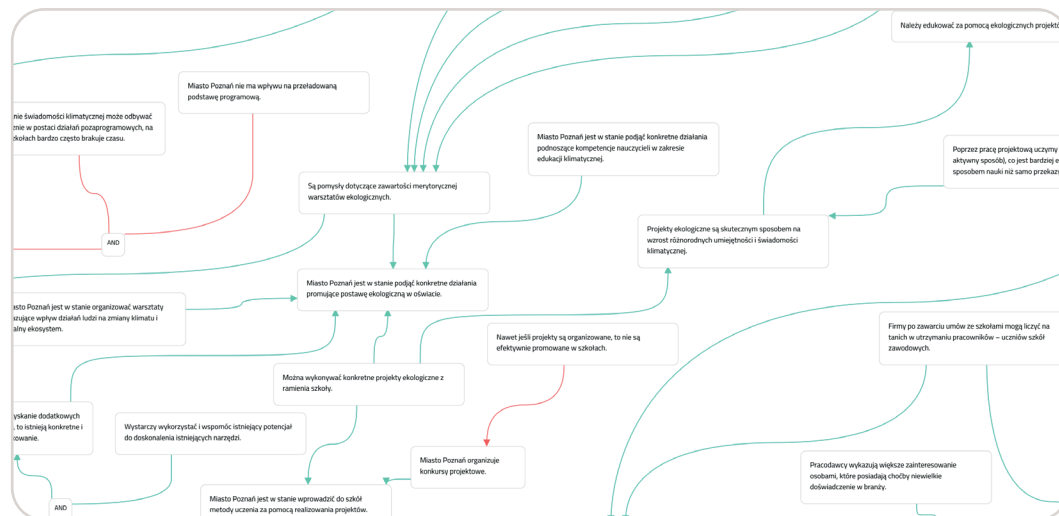
2.1. Edukacja ekologiczna

Badani co do zasady zgadzali się, że Miasto Poznań powinno podjąć działania na rzecz poprawienia edukacji ekologicznej – choć wskazano też na rolę rodziców i opiekunów, to zwrócono uwagę na potencjalnie dominującą rolę szkoły w tej materii z uwagi na ilość czasu, jaki uczniowie spędzają w ramach zajęć tygodniowo. ↑

2.1.1. Forma edukacji ekologicznej

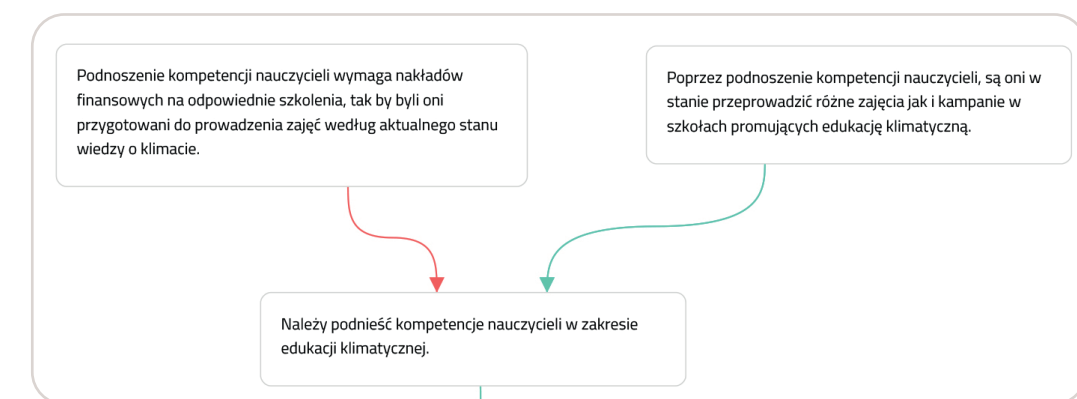
W trakcie warsztatów poruszono problem nieatrakcyjności obecnych form nauczania treści ekologicznych; wśród badanych panowała zgoda co do tego, że nie rozwijają one adekwatnej świadomości ekologicznej. Miałoby to wynikać z prezentowania jedynie ogólnych zasad związanych z tym tematem, które nie mają pokrycia w funkcjonowaniu w placówce – zwrócono przy tym uwagę na brak dawania przykładu w działaniach administracji i personelu szkolnego, np. poprzez używanie plastikowych sztućców i talerzy pomimo mówienia na zajęciach o konieczności redukcji zużycia materiału, z jakiego są wykonane.

Jako formę skutecznego edukowania w kwestii ekologii zaproponowano metodę projektową z uwagi na wyższy stopień zaangażowania uczestników projektów w porównaniu do metody wykładowej oraz na jej wpływ na rozwój różnorodnych umiejętności osób, które projekty wykonują. Poruszono przy tym ogólny wątek możliwości wprowadzenia w Poznaniu do szkół metody uczenia za pomocą realizacji projektów, argumentując, że Miasto ma doświadczenie w organizacji konkursów projektowych, niestety widoczny jest brak chęci ze strony dzieci, uczniów i nauczycieli do czynnego udziału np. w konkursach. Innym elementem municypalnych działań proekologicznych miałyby

być warsztaty zawierające informacje o wpływie plastiku na środowisko, wpływie przemysłowej hodowli zwierząt na klimat, wpływie różnych środków transportu na ekosystem, oraz te podkreślające indywidualne korzyści płynące z obrania ekologicznego stylu życia; zwrócono jednak uwagę na brak w podstawie programowej treści promujących świadomość klimatyczną przy jednoczesnym przeładowaniu samej podstawy – na co Miasto nie ma wpływu. Warsztaty, jak wypunktowano, mogą być nieefektywne, w szczególności, kiedy nie mają bezpośredniego wpływu na podejmowane działania.

2.1.2. Kompetencje nauczających o ekologii

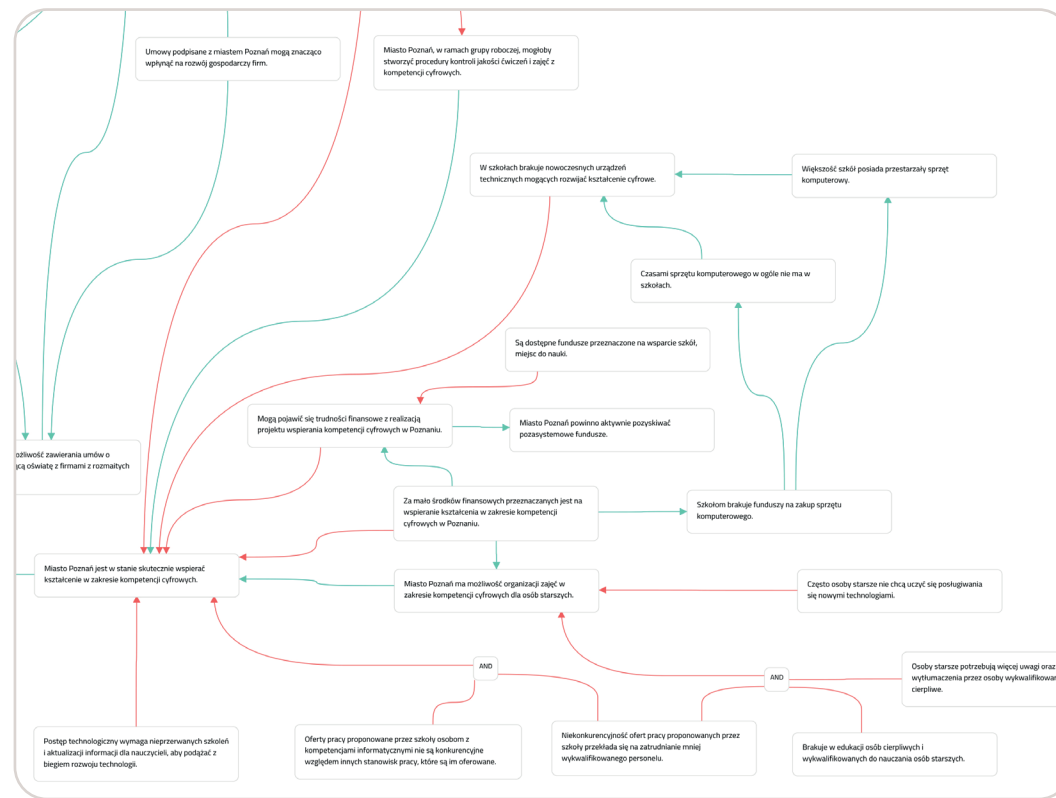

Pojawiły się wskazania co do konieczności podnoszenia kompetencji nauczycieli w zakresie edukacji klimatycznej; zabieg ten miałby pozwolić im na przeprowadzanie zajęć i kampanii związanych z owym tematem. Zwrócono jednakże uwagę na koszty szkoleń, bez których nauczyciele nie będą przygotowani do prowadzenia tych przedsięwzięć w oparciu o aktualny stan wiedzy o klimacie.

2.2. Kompetencje cyfrowe

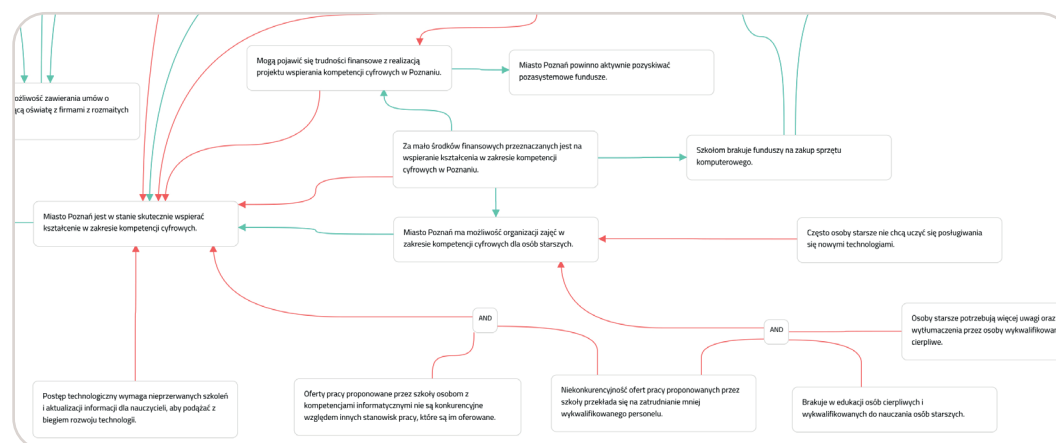
Badani zasygnalizowali, że system edukacji niewystarczająco rozwija u uczniów kompetencje cyfrowe, dlatego że środowisko cyfrowe zmienia się szybciej, aniżeli oświata jest w stanie nadążyć i odnieść się do tych zmian. Wskazano, że z podobnego powodu Miasto Poznań nie jest w stanie skutecznie wspierać kształcenia w zakresie tych kompetencji – postęp technologiczny wymaga nieprzerwanych szkoleń i aktualizacji informacji dla nauczycieli; oferty pracy w oświa-

wskazano także na to, że o ile uczniowie często są już biegli w podstawach użytkowania technologii informatycznych, to wskazano na braki co do stanu aktualnej wiedzy w omawianym zakresie wśród nauczycieli. Większa wiedza nauczycieli na temat technologii informatycznych mogłaby znacznie ułatwić przekazywanie wiedzy w sposób interaktywny. Zwrócono uwagę na problemy z brakiem odpowiedniego przygotowania nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego, które uwidoczniły się podczas pandemii COVID-19. W kwestii zaradzenia niedoborom kompetencyjnym pojawił się temat możliwości stworzenia przez Miasto, w ramach grupy roboczej, procedur kontroli jakości ćwiczeń i zajęć z kompetencji cyfrowych, lecz zwrócono przy tym uwagę, że nie ma ono możliwości takiego kontrolowania.

2.2.2. Braki sprzętowe

Utrudnieniem w rozwijaniu kompetencji cyfrowych są braki w sprzęcie prywatnym i szkolnym oraz oprogramowaniu. Wskazano na niedobór nowoczesnych urządzeń w placówkach oświaty – większość szkół dysponuje przestarzałym sprzętem, zaś niektóre nie posiadają sprzętu komputerowego w ogóle. Uczestniczący w warsztatach nie byli zgodni co do finansowej strony tego problemu – część z nich wskazywała na niedobory funduszy w ogóle, część na zbyt małe dofinansowania w tym zakresie pomimo dostępności środków na wsparcie szkół i miejsc do nauki.

Wątek edukacji cyfrowej uwzględnił też możliwość organizacji przez Miasto zajęć dla osób starszych, jednakże wskazano na potencjalny brak wykwalifikowanych prowadzących, którzy spełnialiby ich potrzebę większej uwagi i specyficznego wytłumaczenia; pojawiły się też komentarze o częstej niechęci osób starszych do uczenia się użytkowania nowych technologii. W ramach dyskusji o kapitale ludzkim

